

„Forum o raku dojke“ Serija webinara 2021–2022

12. online webinar

Datum: 15. 05. 2022., 17:00 – 18:00 h

Forum o raku dojke

- **Organizator serije seminara**

Klinički odjel za onkologiju, MedUni Beč

Univ. prof. dr. Matthias Preusser i vanredni prof. dr. Rupert Bartsch

Univerzitetska klinika za internu medicinu I

- **U saradnji**

s Uredom saveznog kancelara, Odjelom za žene i saveznom ministricom
dvostrukom mag. dr. Raab

Bundesministerin für Frauen,
Familie, Jugend und Integration

Sredstvima odjela za žene

Završni modul Take Home Messages

Univ. prof. dr. Matthias Preusser, vanredni prof. PD dr. Rupert Bartsch
Klinički odjel za onkologiju, Univerzitetska klinika za internu medicinu I, MedUni Beč

Vanredni prof. PD dr. Rupert Bartsch

Specijalist interne medicine od 2008. godine

Dodatni specijalist hematologije i onkologije od 2010. godine

Od 2002. godine na kliničkom odjelu za onkologiju

Bolnica Elisabethinen Linz 2009/2010

German Breast Group, Neu Isenburg, Njemačka 2017/2018

Voditelj specijalističke ambulante za rak dojke

Završni modul Take Home Messages

Forum o raku dojke

Napomena!

Sljedeće predavanje sadrži slike koje bi mogле djelovati uznemirujuće za neke osobe.

Dnevni red

- Modul 1:
- Prof. mag. dr. Alexandra Resch
- Skrining raka dojke – spašava život ili je besmislen?

Kakav je učinak skrininga?

- Ubrzavanje vremena dijagnoze na prognostički povoljan stadij
- Poboljšanje šanse za oporavak poštедnijim metodama terapije
- Smanjenje patnje uslovljene bolešću i terapijom
- **Pad stope smrtnosti**

S3 smjernice za rak dojke <https://www.awmf.org/leitlinien>

Med. stručni časopis: THE LANCET – 13. april 1985.

Smanjenje stope smrtnosti od raka dojke nakon masovnog skrininga mamografijom

Randomizirana studija skriningom raka dojke
Radna grupa Švedskog nacionalnog odbora za
zdravlje i dobrobit

REDUCTION IN MORTALITY FROM BREAST CANCER AFTER MASS SCREENING WITH MAMMOGRAPHY

Randomised Trial from the Breast Cancer Screening Working Group of the Swedish National Board of Health and Welfare

L. TABÅR
A. GAD
L. H. HOLMBERG

C. J. G. FAGERBERG
L. BALDETORP
O. GRÖNTJÖFT

Rezultat: smanjenje stope smrtnosti od raka dojke od 31% i smanjenje stope raka dojke u stadiju 2 ili višem od 25%

Koliko je opasna mamografija? Mogu li kompresija ili zračenje uzrokovati rak dojke?

- U studiji na Univerzitetu Salford (UK) ispitani su različiti nacionalni programi skrininga s obzirom na pitanje koliko malignih oboljenja kod žena može biti uzrokovano mamografskim skriningom.
- Prema izračunima autora studije, 7 od 1.000.000 pacijentica koje su redovno bile podvrgnute mamografskom skriningu u Njemačkoj oboli od zločudnog tumora koji se vraća nakon primjenjenog zračenja (nakon 15-20 godina).
- **Ograničenje:** Brojevi se odnose samo na digitalnu mamografiju s punim poljem. U stvarnosti su vjerovatno nešto niži jer u izračunima nije uzeto u obzir smanjenje gustoće dojki uslovljeno godinama. Međutim, u istom periodu oko 80.000 žena oboli od raka dojke koji nije uzrokovani zračenjem.

Effective lifetime radiation risk for several national mammography screening programs R.M.K. M.Ali A. England M.F. McEntee C.E. Mercer2 A. Tootell P. Hogg.
Open Access Published: 15. mart 2018.DOI: <https://doi.org/10.1016/j.radi.2018.02.001>

Dnevni red

- Modul 2:
- Mag. Karin Isak
- Dijagnoza „rak dojke“:
Ko će mi pomoći??

Dijagnoza „rak dojke“

- Dijagnoza „rak dojke“ žene/muškarce obično pogađa potpuno nespremne i neočekivano usred života.
Dijagnoza iz minute u minutu mijenja cijeli život oboljelih i njihovih porodica.
- Šok, egzistencijalni strahovi, depresija, nesigurnost, nada, očaj, bijes, agresija, osjećaj krivnje, mitovi o raku – emocionalni haos/kino u glavi/negativne misli
- Niko ne oboljeva sam - svi članovi porodice su uključeni i stavljeni pred izazov

Savjetodavne ponude ÖKH Pomoć pod jednim krovom

- Medicinske informacije i savjeti
- Savjeti o primjeni komplementarne medicine
- Psihoonkološki savjeti i podrška u svim fazama bolesti i u procesu tugovanja
- Rak i karijera
- Savjeti o prehrani i kretanju

Efekti psihoonkološke brige Razgovor pomaže!

- Jačanje komunikacije s ljekarima praktičarima
- Poboljšanje podnošljivosti terapija
- Olakšanje u suočavanju s bolji
- Spremnost na aktivnu saradnju u pogledu terapijskih mjera
- Poboljšanje sposobnosti opuštanja poučavanjem različitih tehnika opuštanja

Dnevni red

- Modul 3:
- Mag. Claudia Altmann-Pospischek
- Ja i bolest

Život s bolešću

- Mag. Claudia Altmann-Pospischek: Pacijentica, aktivistica protiv raka dojke i blogerica
- Od šoka do samostalno određenog života s bolešću
- Davanje glasa ljudima koji žive s metastatskim rakom dojke
- Detabuizacija
- Osnaživanje

Dnevni red

- Modul 4:
- Univ. prof. dr. Christian Singer
- Nasljedni rak dojke

Nasljedni rak dojke i jajnika

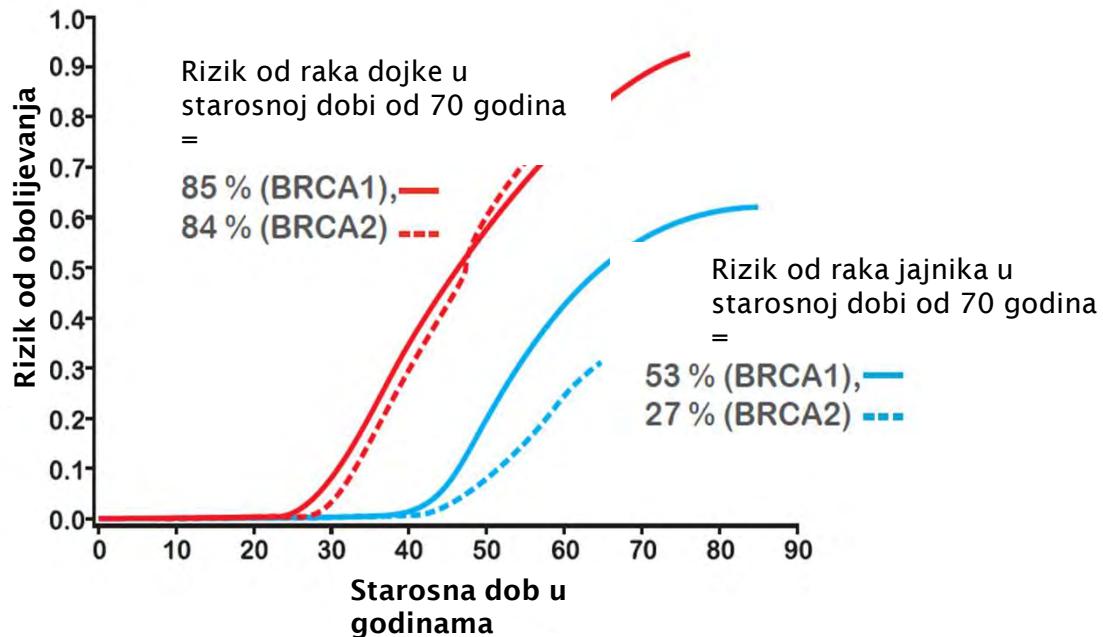
Zašto je ta tema toliko važna?

- Svaka 8. žena u toku svog života oboli od raka dojke (rizik obolijevanja: 12,5%)
- Od raka jajnika oboljeva otprilike svaka 70. žena (rizik obolijevanja: 1-2%)
- Rak dojke i/ili jajnika značajno je češći u određenim porodicama („porodična dispozicija“)
- Jedna od oko 300 osoba ima promjenu u genu BRCA1 ili BRCA 2 u svim stanicama.

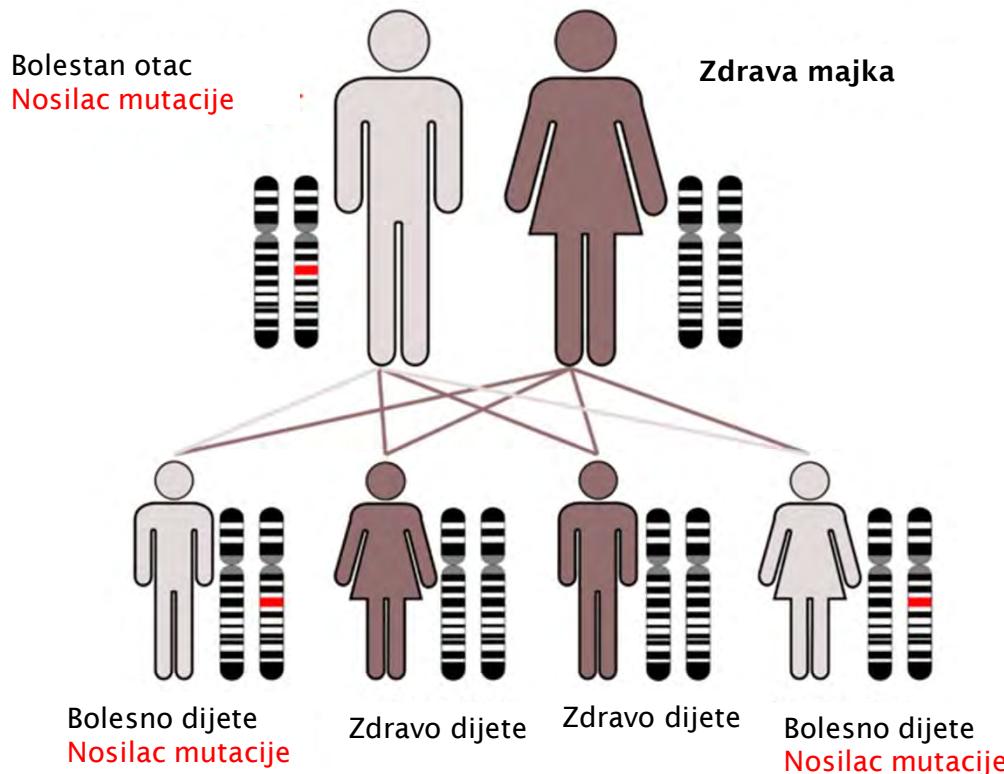
Nasljedna mutacija gena BRCA1/2

Starosna dob i rizik od obolijevanja

Nasljedna mutacija gena BRCA1/2

Autosomno dominantno nasljeđivanje

Gdje mogu dobiti više informacija o temi nasljednog raka dojke i jajnika?

Wir, das ZENTRUM für Familiären Brust- und Eierstockkrebs, informieren Sie über medizinische Hintergründe, über die Bedeutung einer genetischen Untersuchung, und über die Möglichkeiten, die sich daraus für Sie und Ihre Familie ergeben können. Außerdem finden Sie eine Hilfestellung bei der Entscheidung für oder gegen eine genetische Untersuchung.

Informationen über erblichen Brust- und Eierstockkrebs

Wenn Brust- und/oder Eierstockkrebskrankungen in Ihrer Familie häufig vorkommen, so fragen Sie sich vielleicht, ob Sie selbst, Ihre Kinder, Ihre Geschwister oder andere Familienmitglieder ebenfalls gefährdet sind. Sie möchten möglicherweise wissen: Wie groß ist das Risiko, dass in meiner

Informationen für an Eierstockkrebs erkrankte Frauen

Wenn Sie an Eierstockkrebs erkrankt sind, so fragen Sie sich wahrscheinlich, welche Behandlung in Ihrem Fall besonders wirksam ist, und wie Sie persönlich zu Ihrem Behandlungserfolg beitragen können. Sie möchten möglicherweise wissen, ob ihre Krebskrankung durch genetische Veränderungen bedingt ist, und ob Ihre Kinder, Ihre Geschwister oder andere

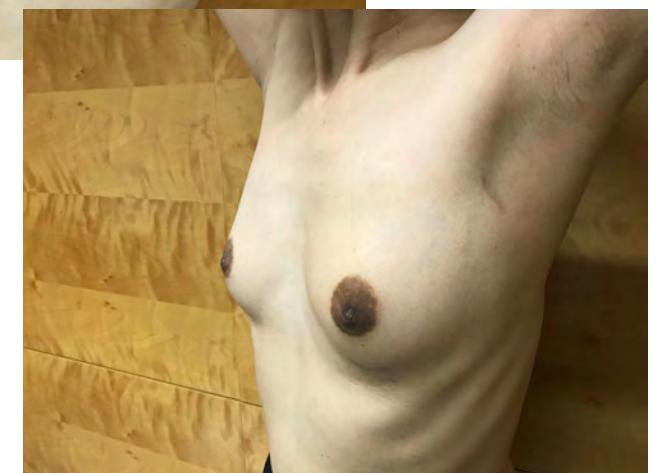
www.brustgenberatung.at

Dnevni red

- Modul 5:
- Vanredna prof. priv. doc. dr. Ruth Exner,
F.E.B.S.
- Operacija dojke

Operacija uz očuvanje dojke

Operacija uz očuvanje dojke - sažetak

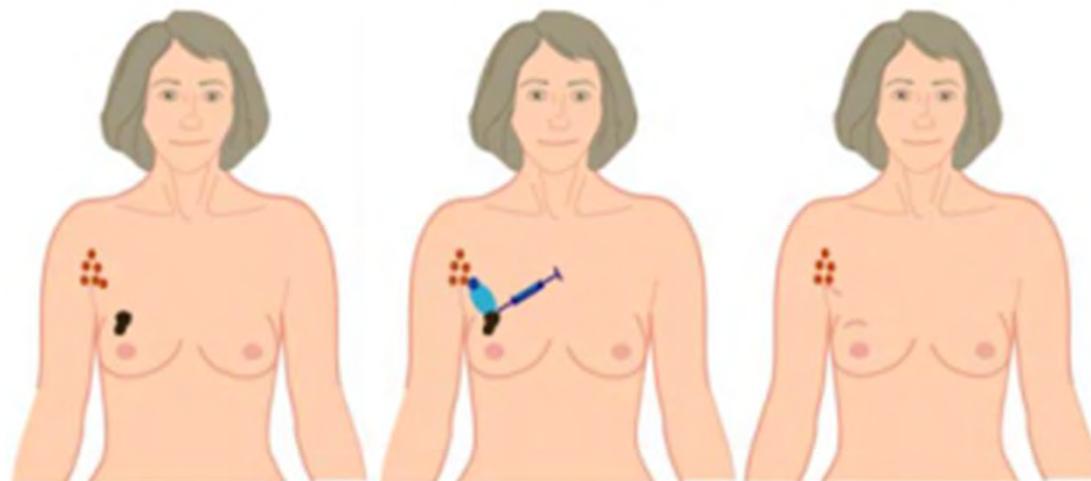

- Biopsija, označavanje svih sumnjivih žarišta
- Razgovor u odboru za tumore - eventualno neoadjuvantna sistemska terapija (biologija tumora, očuvanje dojke)?
- Genetsko savjetovanje u slučaju porodičnih situacija rizika
- Preoperativno označavanje nepalpabilnih žarišta
- UVIJEK: očuvanje dojke ako je moguće!
- Eventualno intraoperativna radiografija uzorka, smrznuti rez kako bi se osiguralo da je sav tumor uklonjen
- Istovremeno: operacija limfnih čvorova

Nakon operacije zločudnih tumora uz očuvanje dojke neophodna je terapija zračenjem!

Operacija limfnih čvorova

- Limfni čvor stražar = Sentinel = prvi limfni čvor u pazuhu
- Poštredna operacija za dijagnostiku
- Označavanje patentno plavom ili radioaktivno obilježavanje ($Tc99m$)

Dnevni red

- Modul 6:
- Vanredna prof. dr. Gerd Fastner, MSc
- Terapija zračenjem: zašto?

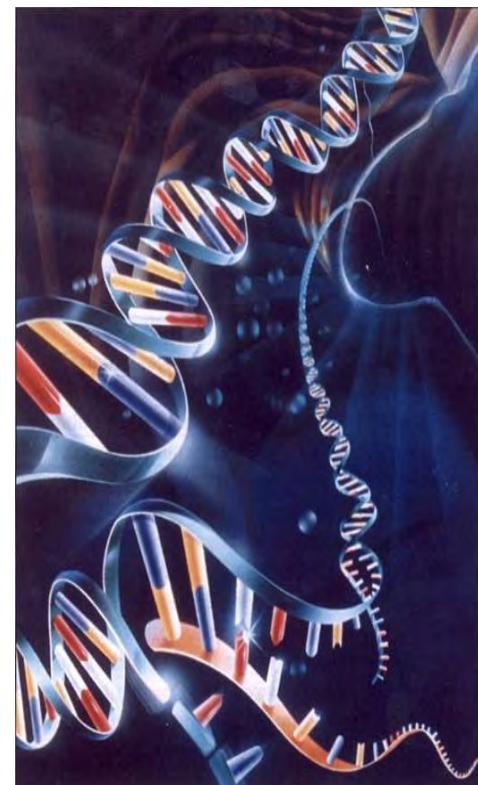

Kako djeluje terapija zračenjem?

- Pri svakom zračenju pogađa se DNK (nasljedna tvar) ćelija.
- U zdravim tkivima se ova oštećenja skoro potpuno poprave već sljedeći dan.
- Tumorske ćelije su izgubile tu sposobnost – zračenje kao „kočnica za preživljavanje tumorskih ćelija“

Primarni cilj: DNK

(jednolančani (reverzibilni) i dvolančani lomovi)

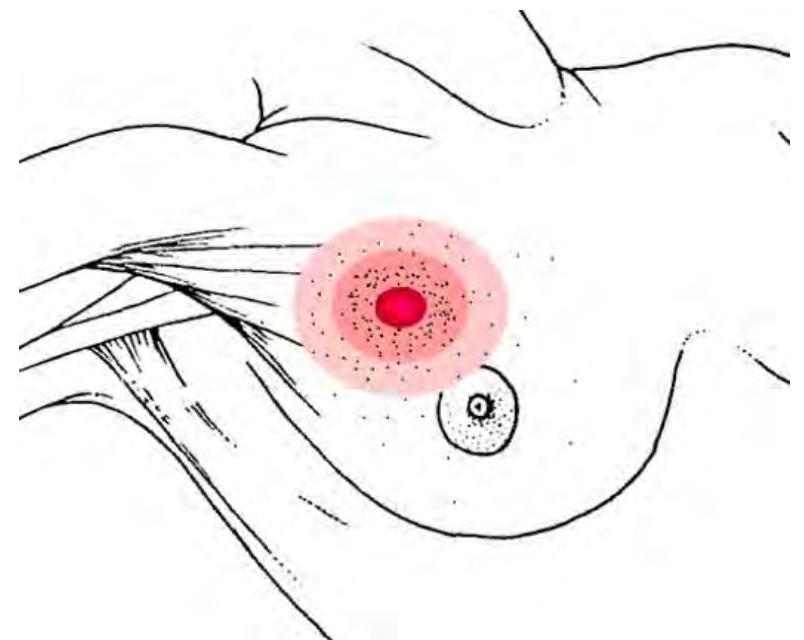
Kako djeluje terapija zračenjem?

Svako zračenje je **isključivo mjesna (lokalna) mjera**, tj. ona djeluje (i ima „nuspojave“) samo u polju zračenja.

Ali:

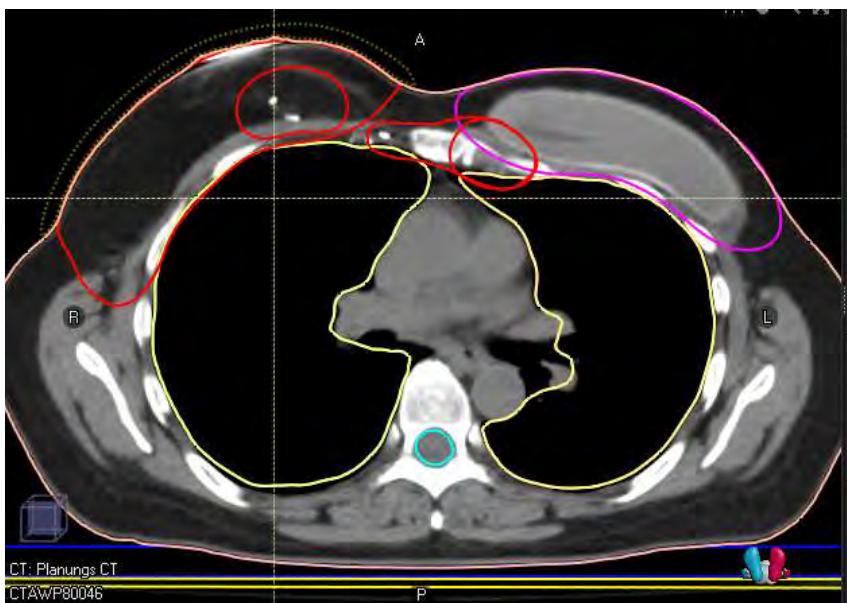
Metastaze se mogu spriječiti i sterilizacijom preostalih tumorskih ćelija u preostalom tkivu dojke!

Subklinička gustoća tumorskih ćelija

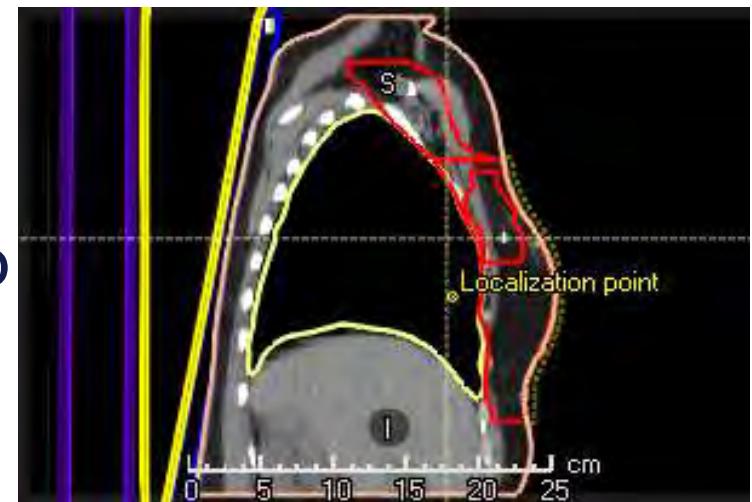

3-D planiranje

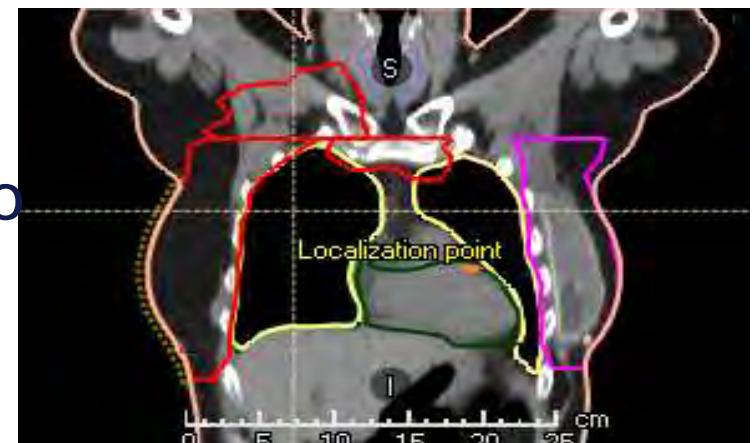
aksijalno

sagitalno

frontalno

Klinički učinak?

Prevencija recidiva tumora postoperativnim zračenjem (RT)?

Kliničke studije za operacije uz očuvanje dojke (BET) ± RT:

- BET + RT reducira recidive **za do 75%**
- BET + RT rezultira **poboljšanjem stope preživljjenja**
- BET + RT ima malo nuspojava i ne utiče na kozmetički rezultat

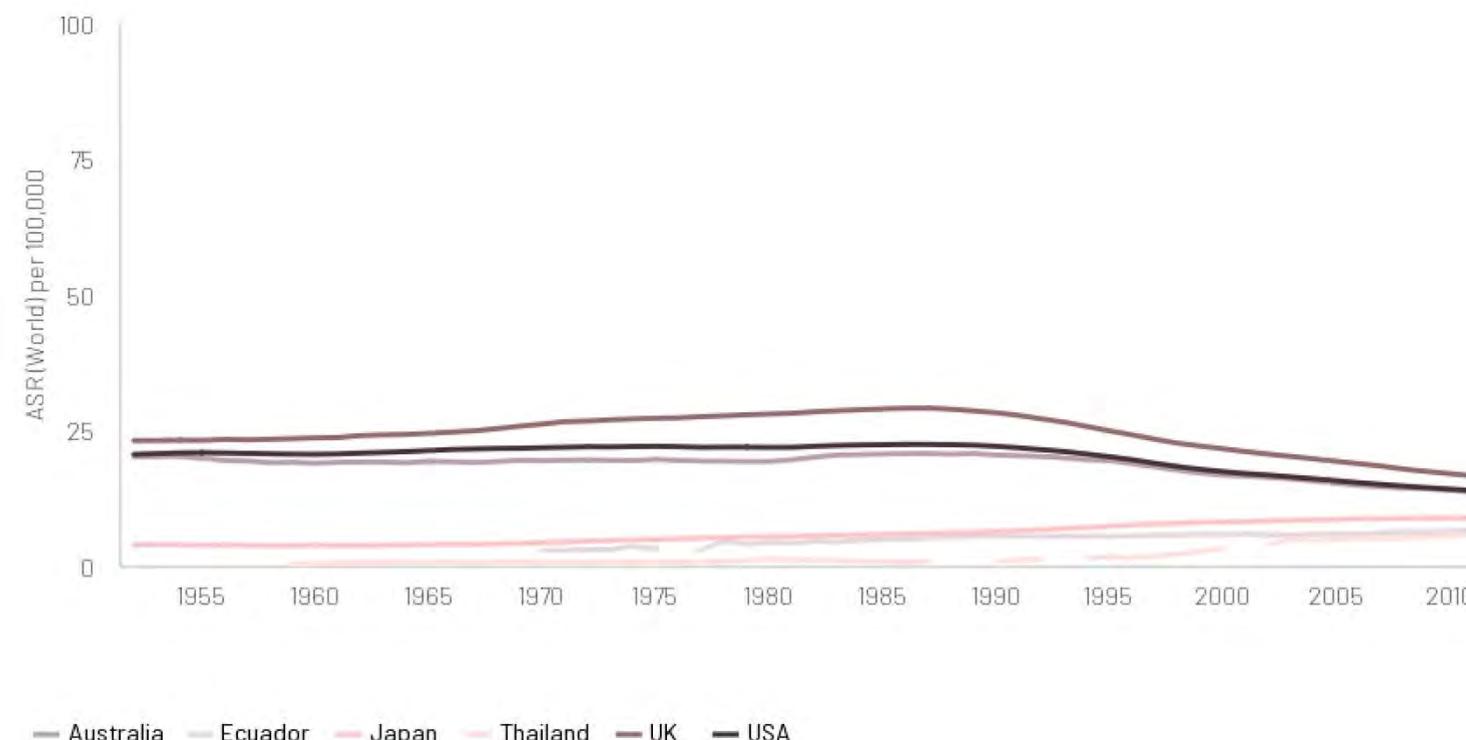
Dnevni red

- Modul 7:
- Vanredna prof. priv. doc. dr. Marija Balic, MBA
- Medikamentozno liječenje raka dojke

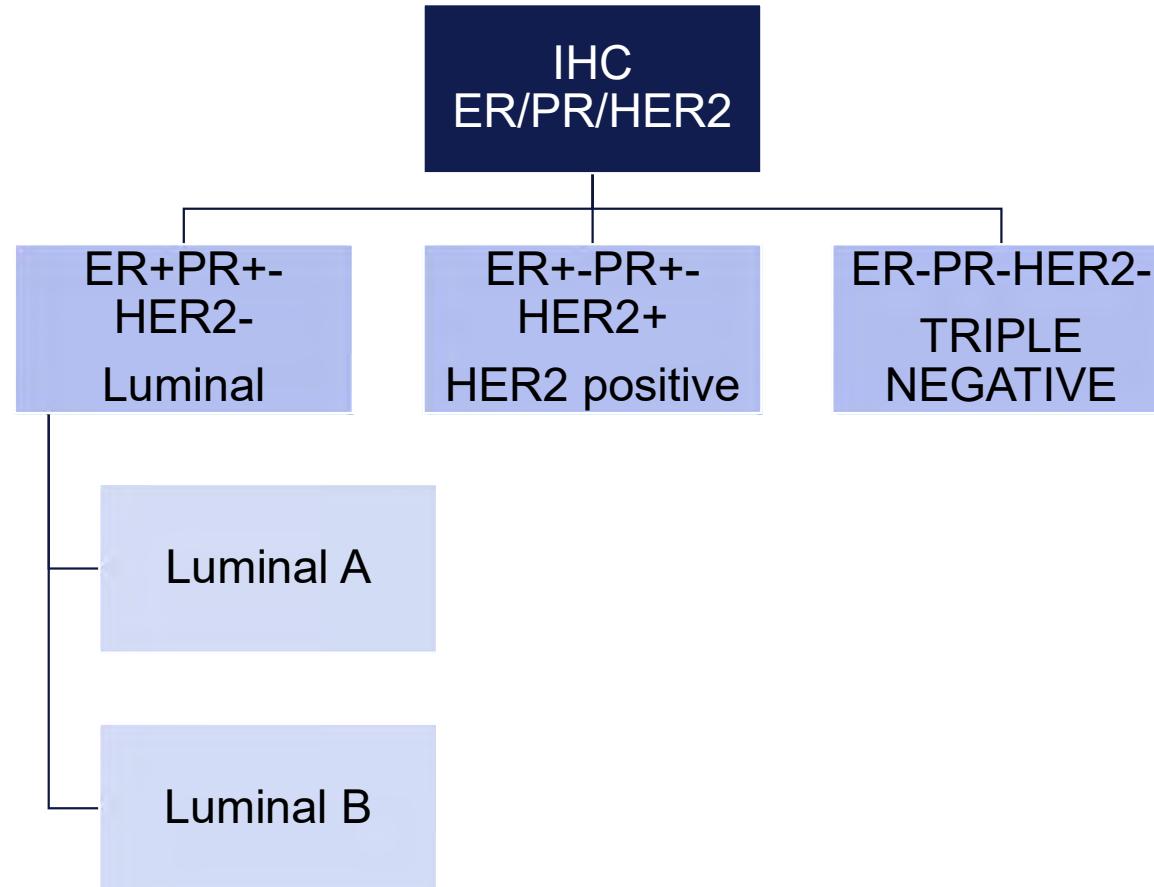
Razvoj stope smrtnosti

Female breast cancer mortality rates, all ages, 1950–2013

canceratlas.cancer.org

Intrinzični podtipovi raka dojke

Dnevni red

- Modul 8:
- OÄ dr. Christine Brunner
- Kliničke studije:
šta to znači za mene?

Različite faze kliničke studije

Faza I

Lijek se testira na maloj grupi pacijenata (20-60 osoba) koji više nemaju druge mogućnosti liječenja

Koja **doza** pokazuje najbolji učinak uz prihvatljive nuspojave

Faza II

Veći broj pacijenata (50-100 osoba)

Prikupljuju se iskustva u pogledu **nuspojava**.

Faza III

Velik broj pacijenata
100-1000 osoba (grupa je tačno definisana)

Upoređivanje s već dostupnom standardnom terapijom

Ko provjerava studiju prije nego što ona počne u centru za ispitivanje?

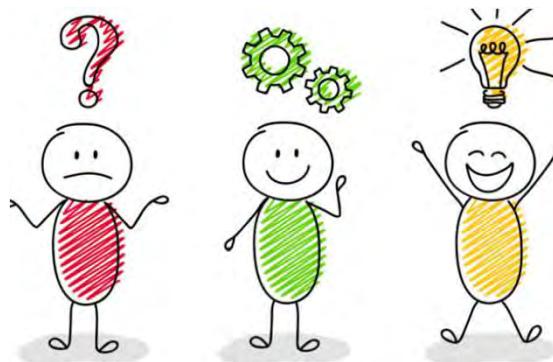
Za svaku studiju mora postojati protokol studije.

Precizan „plan“ po kojem se odvija studija

Osiguranje učesnika u studiji

Zanima me učešće u studiji, kako dalje?

1. Detaljan razgovor na primjerenom razumljivom jeziku
2. Objašnjenje eventualnih rizika i očekivanih koristi
3. Dostava pisanih informacija o pacijentu
4. Vrijeme za pitanja, razgovor s porodičnim ljekarom/ljekarom specijalistom/porodicom
5. Potpis izjave o pristanku

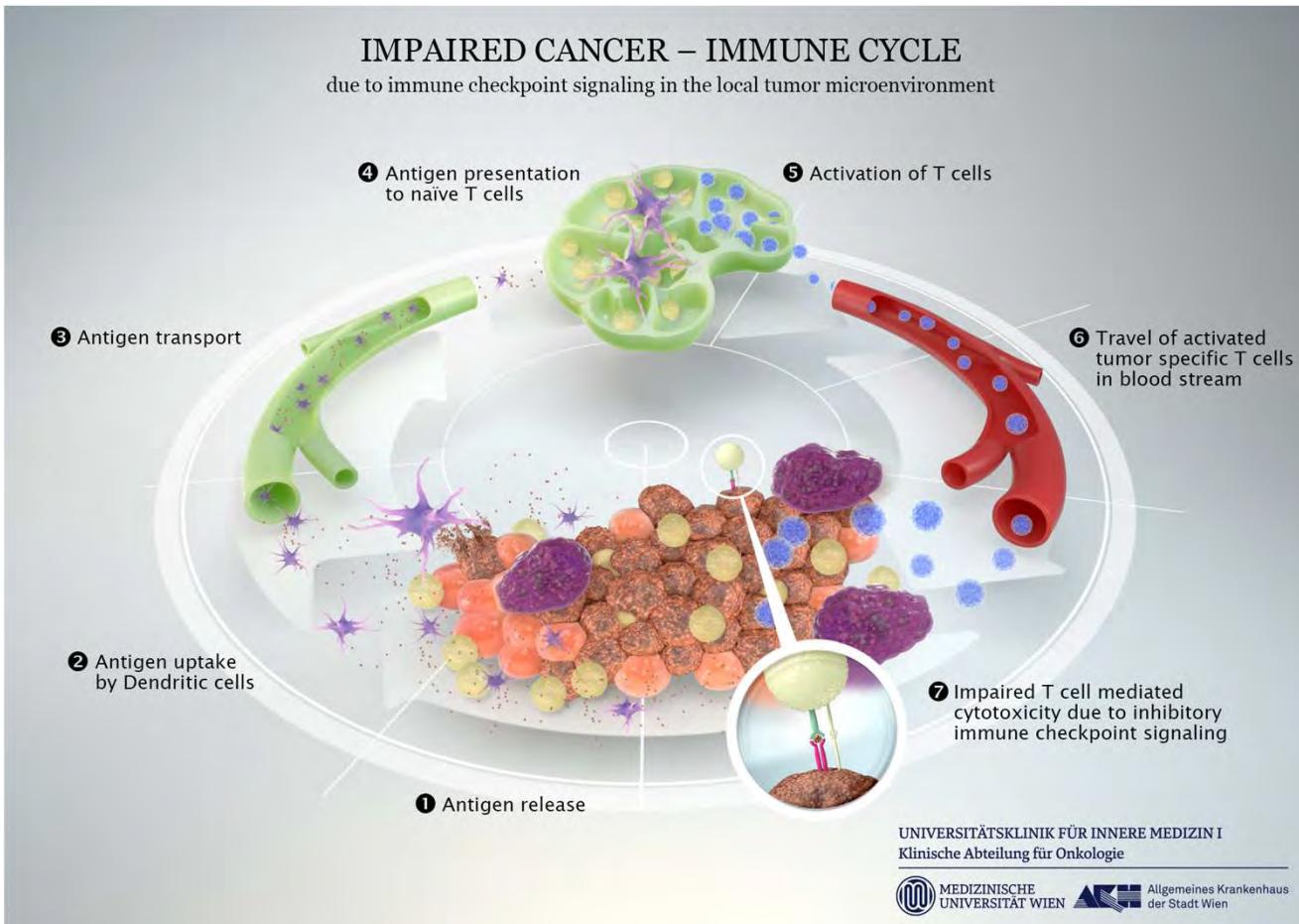

Dnevni red

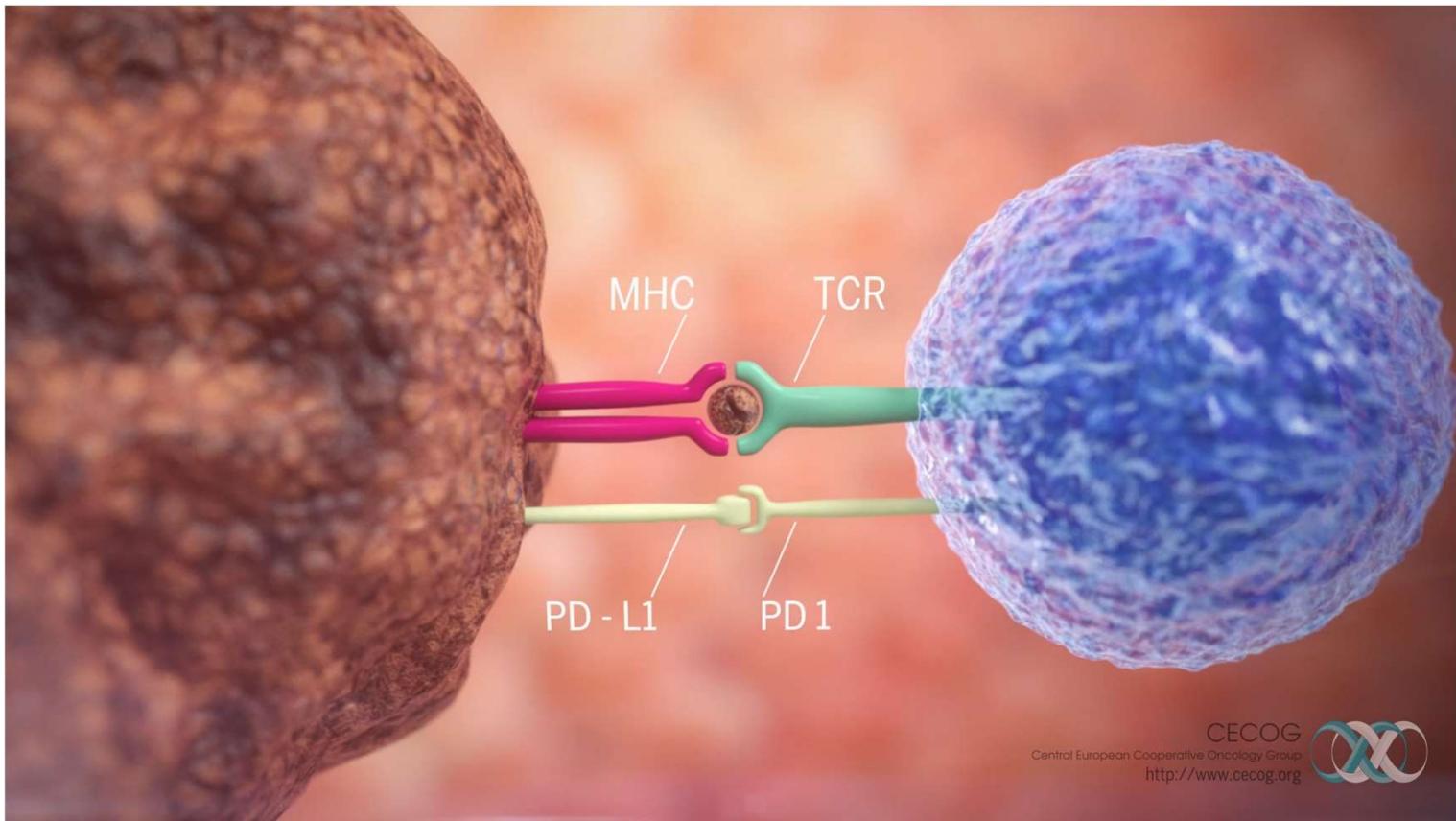
- Modul 9:
- Vanredna prof. priv. doc. dr. Anna Sophie Berghoff
- Toliko toga novog: imunoterapija i drugi razvoji

Zašto imunoterapija ne djeluje uvijek?

Kako funkcijoniraju CAR T ćelije

Dnevni red

- Modul 10:
- Prim. dr. Marco Hassler
- Put nazad:
rehabilitacija, život

Zamke nevidljivog

Poremećaji spavanja

Zamor

„Chemobrain“ (kognitivne smetnje zbog kemoterapije)

Bol (bol u ožiljku, bol u tumoru, bol u zglobovima itd.)

Sram i gubitak samopoštovanja zbog tjelesnih promjena

Iskustva gubitka (dio tijela, snaga, mladost, ljepota, simetrija)

Prateći poremećaji raspoloženja

Gubitak zadovoljstva i želje/seksualnog identiteta

Gubitak povjerenja u vlastito tijelo

Gubitak kontrole nad tjelesnim funkcijama

Negativan osjećaj zdravlja i privlačnosti

Manja vidljivost za okolinu –
očekivanja okoline – izvana oporavljena -
velik pritisak!

Ciljevi liječenja

Smanjenje unutrašnjih nemira i napetosti

Ublažavanje simptoma tjeskobe i depresije

Poboljšanje fizičke i čulne percepcije

Povećanje tjelesnog i psihičkog blagostanja

Ublažavanje bolova

Psihoedukacija

Detabuizacija tema kao što su iscrpljenost, tjelesni izgled,
seksualnost, gubitak libida,...

Razvoj mehanizama podrške

Tehnike opuštanja

Sažetak

- Simptomi se mogu poboljšati!
- Praćenje u smislu obuke s trenerom – prehrana!

Ostanite aktivni!

Niste sami!

Dnevni red

- Modul 11:
- Dr. Elisabeth Bergen
- Rak dojke kod mladih žena

Glavne teme kod mladih pacijentica

Prijevremeno zatajenje jajnika

- Plodnost i želja za djecom
- Simptomi menopauze

Seksualnost

Rak dojke u trudnoći

Dugotrajne nuspojave

Rak dojke i posao

Krioprezervacija

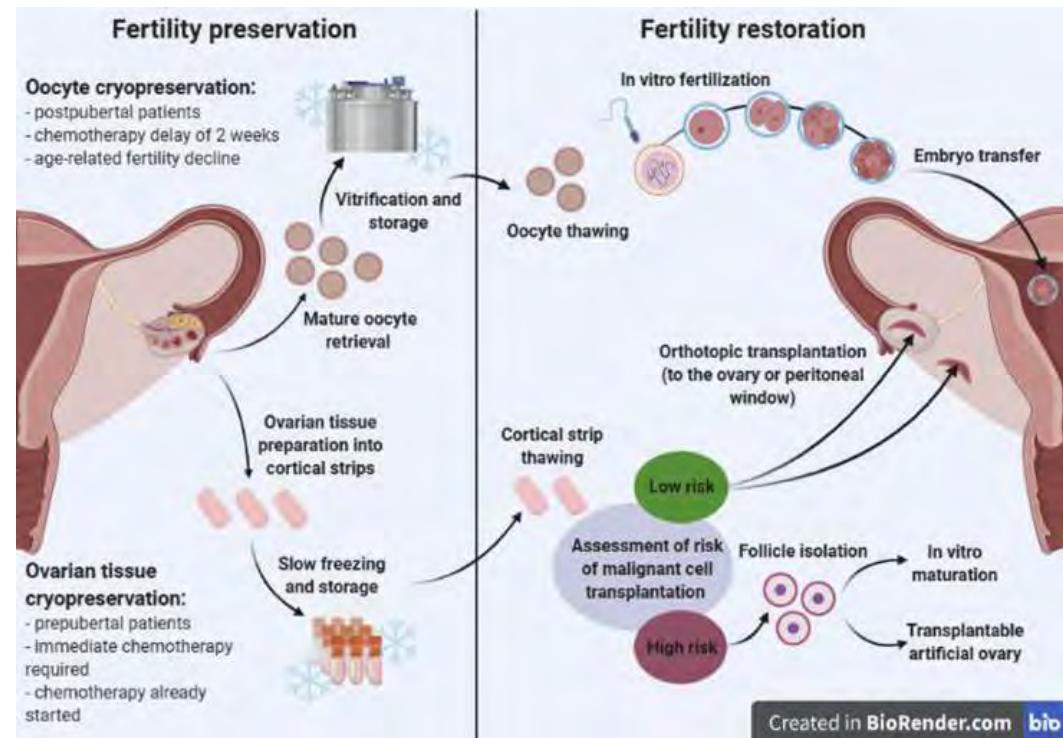
oplođenih/neoplođenih jajnih ćelija:

- Prethodna 2-sedmična stimulacija gonadotropinima
- Broj izvađenih jajnih ćelija zavisi od starosne dobi i u korelaciji je s vjerovatnoćom trudnoće

tkiva jajnika:

Banka tkiva jajnika (OTB, Ovarian tissue banking)

- Laparoskopsko uzimanje tkiva i ponovna transplatacija nakon hemoterapije

Dolmans MM et al. Fertil Steril. maj 2021.;115(5):1102-1115

Dugotrajne nuspojave

Srce:

antraciklini mogu dugoročno reducirati funkciju srca kod oko 5% pacijentica (= kardiomiopatija), posebno kod starijih pacijentica, visokog krvnog pritiska, dodatnih srčanih oboljenja.

Zato, ako postoje dodatni faktori rizika, ehokardiografiju treba razmotriti 1x godišnje do 10 godina nakon terapije ¹³

Kosti:

estrogen ima zaštitni učinak na kosti > zatajenje jajnika (zbog kemoterapije ili endokrine terapije) može podstaknuti osteoporozu ¹⁴

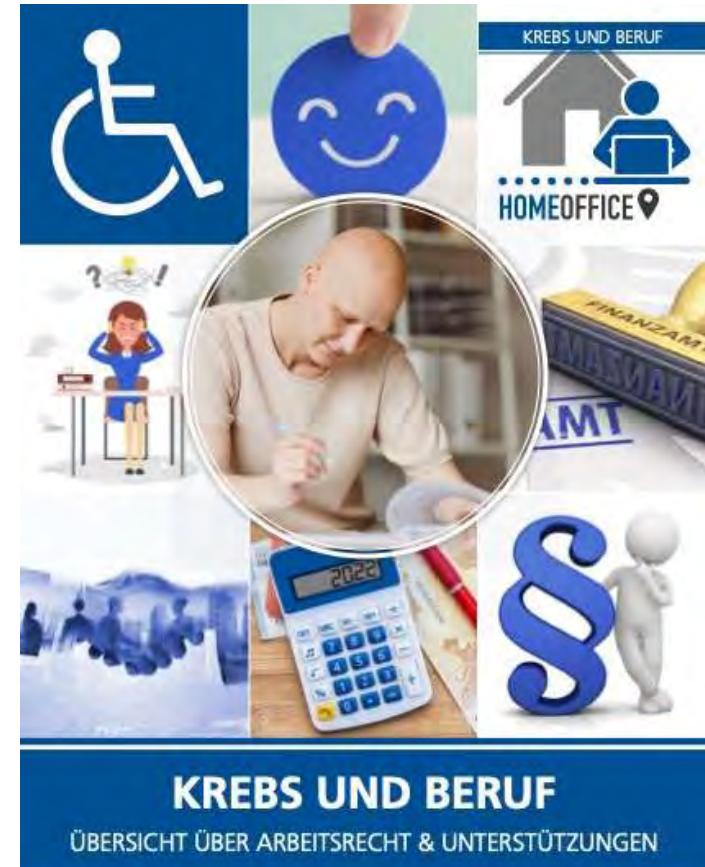
- > Preporučuje se svakodnevno uzimati kalcij i vitamin D, posebno kod endokrine terapije (tamoksifen, OFS + inhibitor aromataze)
- > Eventualno i denosumab kod terapije inhibitorima aromataze (+OFS) nakon raka dojke

Kognitivne smetnje: „Chemo-brain“

Kemoterapija povezana sa subjektivno ograničenom kognitivnom funkcijom tokom 2 godine, kod oko 20-30% svih pacijentica, uzroci nisu do kraja razjašnjeni ¹⁵

Rak dojke i posao ¹⁷

- Svakodnevni rad kao 'faktor normalnosti' važan je za mnoge pacijentice.
- Međutim, sposobnost za rad je jasno smanjena tokom terapije > rizik od preopterećenja
- U načelu, pacijentice **nisu dužne obavijestiti poslodavca o dijagnozi raka**, ali je otvoren razgovor često koristan kako bi se moglo planirati (zamjena, restrukturiranje i sl.)
- Otkaz za vrijeme bolovanja u principu je moguć s obje strane.
- **Povećana zaštita od otkaza** u slučaju smanjene sposobnosti za zarađivanje od >50% (zahtjev Ministarstvu socijalne zaštite) = **status povlaštene osobe s invaliditetom**
- Pravo na kontinuiranu isplatu plaća tokom bolovanja nakon čega slijedi **naknada za bolovanje** od austrijskog Fonda za zdravstveno osiguranje (maksimalno 26 sedmica)
- **Ponovna integracija na pola radnog vremena** nakon bolovanja kao opcija za lakši povratak u radnu svakodnevnicu
- **Dodatak za njegu** za > 65 sati njege mjesečno

Multidisciplinarna briga je neophodna!

Hormonalne promjene

Seksualnost

Rak dojke u
trudnoći

Dugotrajne nuspojave

Svijet rada

Savjetovanje o plodnosti

Genetsko savjetovanje

Onkoplastična hirurgija

Medicinske sestre za
liječenje raka dojke

Psihosocijalna briga

Reference gđe. dr. Bergen

- 1) Deutsches Krebsforschungszentrum
- 2) Ferlay et al, Int J Cancer.2010;127:2893-2917
- 3) www.onkopedia.at
- 4) Vila J et al, Breast 2015;24:175-181
- 5) Chung APet al, Surg Oncol 2008;17:261-266
- 6) Lambertini M et al, J Clin Oncol. 2018 Jul 1;36(19):1981-90
- 7) Gemignani ML et al, Adv Surg. 2000;34:273-86. PMID: 10997223.
- 8) Bellet M et al, Cancer Res. 2019;79:P4-P14
- 9) Balic M et al, Breast Care, 2019;14:103-110
- 10)Curigliano et al, Ann Oncol, 2017;28:1700-1712
- 11)Bae et al, Oncology. 2018;95(3):163-9
- 12)Peccatori et al, Ann Oncol,2013;24 Suppl 6:vi160-70
- 13)Van Hassalt et al, Ann Oncol. 2014;25:2059-65
- 14)Azim et al, Annals of Oncology 22: 1939-1947, 2011
- 15)Paluch-Shimon S et al, Ann Oncol. 2016; 27:v103-v110
- 16)Gregorowitsch ML et al, Breast Cancer Res Treat. 2019;175:429-441
- 17)www.krebshilfe.net

Ilustracije:

- Azim HA, Jr et al, *Clin Cancer Res.* 2012;18:1341-1351. doi: 10.1158/1078-0432.CCR-11-2599.
- Azim HA, Jr. et al, *BMC MED.* 2015;13:266
- Lambertini, M. et al., *Annals of Oncology*, Volume 31, Issue 12, 1664 – 1678
- Dolmans MM et al, *Fertil Steril.* 2021 May;115(5):1102-1115.
- Kathryn J. Ruddy and Ann H. Partridge, *Journal of Clinical Oncology* 2012 30:30, 3705-3711
- Petrek JA et al. *J Clin Oncol.* 2006 Mar 1;24(7):1045-51.
- Franzoi MA et al, *Lancet Oncol.* 2021 Jul;22(7):e303-e313.
- Lambertini M et al, *J Clin Oncol.* 2021 Oct 10;39(29):3293-3305.

Puno Vam hvala!

Forum o raku dojke

Intervju

Pitanja i odgovori

Forum o raku dojke

Pregled serije webinara 2022 - 2023

Forum o raku kod žena

Nova serija webinara

„Forum o raku kod žena“

**Od septembra 2022. do decembra
2023.**

Počinje 26. 09. 2022., 17:00 – 18:00 h

Organizatori

Univ. prof. dr. Matthias Preusser i vanredni prof. PD dr. Rupert Bartsch
Klinički odjel za onkologiju, Univerzitetska klinika za internu medicinu I, MedUni Beč

Puno Vam hvala!
na Vašem
učešću!

Forum o raku dojke